

УДК 338.24

Л. В. Савош, к.е.н., доцент

О. В. Савченко

Луцький національний технічний університет

Теоретичні основи транскордонного співробітництва

У статті було досліджено поняття “транскордонне співробітництво”, а також розглянуто основні цілі такої співпраці. Адже, найвагоміший досвід міжнародного співробітництва регіонів було отримано в сфері транскордонного співробітництва, однією з основних характерних рис сучасної Європи є швидкий розвиток міжнародного співробітництва регіонів, що, в свою чергу, є ефективною рушійною силою європейської інтеграції та об’єднання людей.

Ключові слова: транскордонне співробітництво, регіон, інтеграція, співпраця.

Л. В. Савош, О. В. Савченко

Теоретические основы трансграничного сотрудничества

В статье было исследовано понятие "трансграничное сотрудничество", а также рассмотрены основные цели такого сотрудничества. Ведь весомый опыт международного сотрудничества регионов было получено в сфере трансграничного сотрудничества, одной из основных характерных черт современной Европы является быстрое развитие международного сотрудничества регионов, что, в свою очередь, является эффективной движущей силой европейской интеграции и объединения людей.

Ключевые слова: трансграничное сотрудничество, регион, интеграция, сотрудничество.

L. Savosh, O. Savcheniuk

Theoretical foundations of cross-border cooperation

The important tendencies of modern international relations are processes of globalization. The processes of regional integration became most ponderable. Ukraine, as known, lately becomes the active participant of the European integration processes. It is caused by many reasons, and more main all by neighborhood with those countries that already are the members of European Union. Actual for Ukraine is creation of new strategies in relation to the use of possibilities of development of transfrontal collaboration of frontier regions with frontier territories of nearby countries. For today, a transfrontal collaboration is to important factor stability in Europe, to development of good-neighborliness's between the states and also instrument for the achievement of the positive mutual understanding between.

Modern international relations are characterized by intensive integration processes, among which the main role belongs to the cross-border and interregional cooperation. That cooperation between regions today is the practical relations between the EU countries.

Cross-border cooperation as part of its policy, now occupies an important place in the priorities of both social and economic development and foreign policy, in particular the European integration of Ukraine. Scientific analysis of the theory and practice of cross-border cooperation especially Ukraine in the context of the European integration process is essential to the development and implementation of the strategy of domestic and foreign policy of Ukraine today.

The urgency of the issue of international relations at the regional level is defined prospect Ukrainian state and the logic and dynamics of European integration, as an important part of Ukraine's foreign policy in the Central European region has to boosting bilateral relations with countries in the region in the new environment, including dynamic development of an effective system of cross-border cooperation with neighboring countries - term European Union.

Cross-border cooperation is a specific field of international relations, which is implemented and developed on the basis of clear criteria and guidelines. It looks like the developed joint programs of economic, cultural and humanitarian cooperation. This collaboration aims to coordinate mutual efforts and concerted action in different spheres of life. Active development of border regions is seen as part of a pan-European system of priorities that is compatible with the integration of integration across regions.

One of the most pressing problems of socio-economic development of Ukraine is the imperfection of the modern state regional policy, which should be based on the transfer of development priorities with departmental and industry-specific approaches to holistic territorial, optimizing the relationship between the center and the regions, taking into account trends Euro regional state which proclaimed integration the European Union's strategic goal of its foreign policy.

When asked what should be the concept of regional policy of Ukraine does not have a clear answer - there are many points of view and approaches that have recently been actively discussed in circles of professionals and experts, as well as among civil servants at national and regional level. However, a large number of experts agree that one of the major resources of the regional policy of Ukraine can and should be cross-border cooperation areas and local communities to regions and communities in neighboring countries.

The modern concept of cross-border cooperation in the field of regional development primarily involves rethinking notions of administrative divisions of the country, residents of border areas, the development of these areas, their inherent problems and others. Residents of border regions are often in a rather awkward position, test for yourself all the hardships of constraints associated with the movement of people, goods, ideas and services. Also, being on the periphery of the country, they feel traditional inattention to them by the central government and are caught regional imbalances. For self-same solution their problems in these regions no money, no opportunities. As a result, many regions become depressed, backward area.

Key words: cross-border cooperation, region, integration and cooperation.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Транскордонне співробітництво стало чинником, який сприяє соціальній рівності та суспільному діалогу, інструментом для розвитку всіх секторів економіки прикордонних регіонів в Україні, тому вивчення цього питання є актуальним і необхідним.

Проте на шляху транскордонної співпраці виникає чимало перепон, подолання яких спростить комунікацію між регіонами для вирішення спільних проблеми.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Численна кількість публікацій на дану тематику свідчить про високий інтерес науковців до питання транскордонного співробітництва. Питання регіональної політики, транскордонної співпраці, її напрямків, фінансових програм розвитку, позитивних ефектів та інших особливостей висвітлюються у працях таких українських та польських вчених: В. Керецман, Н. Мікула, В. Байцим, О. Шумило, А. Вавринюк, А. Голіков, Г. Щерба, Є. Дембицький, С. Федонюк, О. Топчів, Я. Олійник, С. Писаренко, Л. Хомич та інші.

Цілі статті. Дослідити теоретичні основи транскордонного співробітництва та його значення для розвитку прикордонних регіонів країни.

Виклад основного матеріалу дослідження. Україна – держава з високою питомою вагою прикордонних територій. 19 із 25 областей України межують із сусідніми державами, протяжність кордонів з Росією складає 2295,4 км, а з країнами Центральної Європи, Білоруссю та Молдовою – 4698,6 км. Необхідність вирішення спільних проблем, що виникають у транскордонному регіоні – суміжних прикордонних територіях сусідніх держав, а саме: територіальне та просторове облаштування, розбудова транскордонної інфраструктури, спільне використання водних та інших ресурсів тощо, розширює сферу державної регіональної політики на міжнародний рівень і потребує врахування стратегій розвитку сусідніх територій. У цьому контексті важливим чинником економічного розвитку цих регіонів є транскордонне співробітництво (ТКС) [1].

Транскордонне співробітництво – спільні дії, спрямовані на встановлення і поглиблення економічних, соціальних, науково-технічних, екологічних, культурних та інших відносин між територіальними громадами, їх представницькими органами, місцевими органами виконавчої влади України та територіальними громадами, відповідними органами влади інших держав у межах компетенції, визначеної їх національним законодавством. Воно охоплює різноманітні за формою відносини між територіями держав – сусідів і є проявом міжнародних відносин на регіональному і місцевому рівнях [2].

Транскордонне співробітництво – це специфічна сфера зовнішньоекономічної, політичної, екологічної, культурно-освітньої та інших видів міжнародної діяльності, яка здійснюється на регіональному рівні, і яка, охоплюючи всі загальні їхні форми, відрізняється необхідністю та можливостями більш активного їх використання, а також низкою особливостей, а саме – наявністю кордону і необхідністю його облаштування, спільним використанням природних ресурсів і, відповідно, спільним вирішенням проблем екологічної безпеки, більш широким взаємним спілкуванням населення сусідніх держав та особистими зв'язками людей, значно вищим навантаженням на інфраструктуру (дороги, зв'язок, сферу обслуговування, придорожня інфраструктура) [3].

Основою транскордонного співробітництва є процес створення зв'язків та договірних відносин у прикордонних зонах з метою пошуку рішень для спільних та ідентичних проблем. А "філософія транскордонного співробітництва" полягає у тому, що два суміжні прикордонні регіони співпрацюють в процесі розробки планів та вибору пріоритетів розвитку, а не працюють окремо, а потім узгоджують плани розвитку за окремими заходами. Транскордонна співпраця полягає у тому, щоб у діалозі в усіх сферах життя були задіяні всі соціальні групи населення та адміністративні органи [4].

Однією з характерних рис сучасної Європи є швидкий розвиток міжнародного співробітництва регіонів – однієї з особливо ефективних рушійних сил європейської інтеграції та об'єднання людей. Співробітництво між регіонами у Європі

вносить важливий вклад в зміцнення демократичної та політичної стабільності у державах-членах ЄС, у їх економічний, екологічний, культурний та соціальний розвиток. Є значні досягнення такої співпраці, особливо у сфері соціальної згуртованості, навколишнього середовища, культури і освіти [5].

У даний час у вітчизняній науці здійснюються лише перші спроби системних досліджень транскордонного співробітництва. На початковому етапі формування перебуває система підтримки транскордонного співробітництва. У зв'язку з цим основними пріоритетами у розвитку транскордонного співробітництва мають бути визначені наступні завдання:

- підвищення конкурентоспроможності українських регіонів, зокрема прикордонних;
- сприяння гармонійній інтеграції України та її регіонів у загальноєвропейський простір;
- розвиток національного законодавства у галузі транскордонного співробітництва з урахуванням основних рекомендацій Ради Європи, Європейського Союзу та інших міжнародних організацій;
- підготовка кваліфікованих кадрів для реалізації проектів та програм транскордонного співробітництва;
- реалізація фундаментальних досліджень з питань розвитку транскордонного співробітництва, теоретичних основ, форм і механізмів транскордонного співробітництва з урахуванням світового, а особливо, європейського досвіду, кращих вітчизняних та зарубіжних практик у цій галузі.

Дослідження з транскордонного співробітництва тісно пов'язані з такими науками як економіка (регіональна економіка) та право (зокрема, такі галузі права, як конституційне, адміністративне, муніципальне тощо), а також навчальними дисциплінами «Правові засади державної регіональної політики», «Муніципальне право України», «Муніципальне право зарубіжних країн», «Європейське право» та «Європейська інтеграція» тощо. Крім того, ця робота має бути пов'язана з прикладними дослідженнями з питань розвитку єврорегіонів (об'єднань єврорегіонального співробітництва).

Транскордонне співробітництво спрямоване на подолання негативних аспектів існування кордонів та наслідків, які виникли на прикордонних територіях через їх розташування на національних окраїнах держав і має на меті покращення умов життя населення. Серед головних цілей такої співпраці є:

- подолання існуючих стереотипів та упереджень по обидві сторони кордону;

- усунення політичних та адміністративних бар'єрів між сусідніми народами;

- створення господарської, соціальної та культурної інфраструктури, за умови формування спільних органів, господарюючих суб'єктів, осередків тощо [3].

Знання та розуміння сусіда є так само важливими, як і формування довіри. Різноманітність проблем та потенційних можливостей розвитку по обидві сторони кордону на просторах Європи призводить до того, що транскордонне співробітництво стає неминучим, бо служить втіленню в життя принципів міжнародного права в чітко визначеному регіональному аспекті.

Висновки. За сучасних умов розвитку інтеграційних процесів України транскордонне співробітництво має можливість прискорювати процеси вирівнювання якості життя населення прикордонних територій до середньоевропейського та сприяти досягненню вільного руху товарів, людей і капіталів через кордон. Воно також сприяє мобілізації місцевих ресурсів та підвищення ефективності їх використання, робить можливим об'єднувати зусилля для вирішення спільних проблем у транскордонному регіоні. Транскордонне співробітництво відіграє важливу роль як «полігон» для випробовування та адаптації європейського законодавства і механізмів фінансової підтримки, інструментарій підвищення ролі регіонів.

1. Керецман В. Ю. Проблеми формування регіональної політики та регіонального управління в Україні / В. Ю. Керецман // Регіональні студії : науковий збірник – Ужгород : Ліра, 2006. – Вип. 1. – С. 9–16.
2. Мікула Н. А. Міжтериторіальне та транскордонне співробітництво : монографія / Н. А. Мікула // . – Л.: ІРД НАН України, 2004. – 395 с.
3. Мікула Н.А. Транскордонне співробітництво /Н.А. Мікула, В.В. Толкованов //.– Київ, Видавництво «Крамар», 2011. – 259 с.

Економічні науки. Серія «Економічна теорія та економічна історія». Збірник наукових праць. Луцький НТУ. – Випуск 11 (44). – Луцьк, 2014.

4. Байцим В. Стратегічні напрями розвитку ефективного транскордонного й міжрегіонального економічного співробітництва / В. Байцим // Вісник НАДУ. – 2006. – № 3. – С. 314–320.
5. Шумило О. Європейська інтеграція: новий контекст, нові інституції / О. Шумило, В. Гуменюк. – К. : Міжнар. центр перспект. досліджень, 2009. – 60 с.